Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Rehab habilitering försäkringsmedicin hjälpmedel
Jesper Hagmyr

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-02-04

HSN 2026-0066

Psykiatriutskottet

Tilläggsuppdrag till Centrum för psykiatriforskning gällande utmattningssyndrom

Ärendebeskrivning
Detta ärende avser ett fortsatt tilläggsuppdrag till Centrum för psykiatriforskning (CPF) med syfte att stärka psykiatrins kompetens kring utmattningssyndrom

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut
Psykiatriutskottet beslutar följande:

1. Tilläggsuppdrag gällande utmattningssyndrom till Centrum för psykiatriforskning under 2026 fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utöka riktlinjen för Centrum för psykiatriforskning med tilläggsuppdraget för perioden från och med den 1 januari 2026 till och med den 31 december 2026.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Utmattningssyndrom är en unik svensk diagnos som togs fram av Socialstyrelsen 2003. Under åren 2013–2017 ökade antalet patienter som fick diagnosen på vårdcentral i Region Stockholm med över 200 procent. Psykisk ohälsa är sedan 2014 den vanligaste orsaken till långtidssjukskrivning i Sverige och utmattningssyndrom ingår i den

diagnoskategori som ökar mest. Det finns begränsad forskning som är baserad på diagnosens specifika kriterier. Gällande behandling finns det ingen tydlig evidens för någon specifik behandling. Det finns dock några grundläggande faktorer som har stöd i forskning.

I Region Stockholm fanns från 2014 till mars 2025 vårdval Specialiserad rehabilitering vid långvarig smärta och vid utmattningssyndrom. De två målgrupperna som omfattades i vårdvalet är långvarig smärta med mycket komplex problematik och allvarligt utmattningssyndrom. Den rehabiliteringsmetod som erbjöds inom vårdvalet var multimodal rehabilitering på specialistnivå (MMR2). Multimodal rehabilitering innebär arbete i team med patienten under en viss period då psykologiska insatser och fysisk aktivitet/träning kombineras och olika hälso- och sjukvårdsprofessioner samverkar kring patienten.

Hälso- och sjukvårdsnämnden fattade den 21 februari 2023 beslut om att vårdvalet ska avvecklas och att avvecklingen ska verkställas 2025 (HSN 2022–0525). Beslutet innebär förändrat omhändertagande av patientgrupperna. Patienter med utmattningssyndrom ska i första hand omhändertas inom primärvården. Med ett utökat omhändertagande i primärvården bedöms fler kunna erbjudas hjälp i primärvården innan behovet av den specialiserade vården uppstår. En del patienter kommer dock fortfarande att vara i behov av specialiserad vård. Uppskattningsvis rör det sig om cirka en tredjedel av de 2 800 patienter som genomgår rehabilitering för utmattningssyndrom varje år. Cirka 900 patienter har troligen så pass stor besvärsbild att primärvårdens resurser inte kommer att räcka till. När vårdvalet avvecklas ska dessa patienter omhändertas inom psykiatrin. Diagnosen har stor samsjuklighet med andra psykiatriska diagnoser och är därmed inte en helt ny patientgrupp för psykiatrin. Bedömningen är att psykiatrin ska kunna erbjuda ett helhetsomhändertagande där utmattningssyndromet behandlas som en del i symtombilden.

I Region Stockholm har psykiatrin inte tidigare behandlat utmattningssyndrom eftersom rehabiliteringen legat separat i en vårdvalsbeställning. När psykiatrin nu får ansvar att omhänderta diagnosen behöver kompetensen säkerställas. Centrum för psykiatriforskning (CPF) påbörjade under 2024 arbetet med att förbereda psykiatrin för omhändertagande av patientgruppen. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) bedömde i samråd med CPF att insatsen behövde fortgå under 2025 för att säkerställa att relevant kompetens kommer psykiatrin till del. Utbildningar och workshops har genomförts under hösten 2025. I dialog

med CPF framgår att ytterligare insatser behövs under 2026. En faktor är också att upphandlingar och förändringar inom psykiatrin har gjort att inte deltagandet i utbildningar varit lika stort.

I framtagandet av uppdraget har internt samarbete skett med enheten för psykiatri och samverkan på avdelningen för närsjukvård.

Överväganden
Stressrelaterad ohälsa är inte ovanligt för psykiatrin, men det har inte funnits ett uttalat uppdrag att omhänderta diagnosen utmattningssyndrom.

CPF har i uppdrag att tillgodose fortbildningsbehov gentemot psykiatrin. Då diagnosen utmattningssyndrom inte tidigare primärt hanterats inom psykiatrin och på grund av ett föränderligt kunskapsläge behövs en flerårig insats. Det är därför angeläget att CPF tilldelas ett fortsatt tilläggsuppdrag för 2026 för att därefter kunna rymmas inom ordinarie uppdrag.

I uppdraget ska ingå att utreda behovet av utbildning och att vara uppdaterade på det föränderliga kunskapsläget så att tillgång till den nyaste kunskapen säkras. Diagnosen utmattningssyndrom tas bort till 2028 då det internationella diagnossystemet ICD-11 införs, vilket också gör det angeläget att ha fokus på dessa symtom och tillstånd. I uppdraget ingår även att hålla utbildningsinsatser under 2026 i relevant omfattning. Eftersom primärvården ska ha ett stort ansvar för patientgruppen ska det ingå en uttalad samverkan med Akademiskt primärvårdscentrum (APC) som har motsvarande fortbildningsuppdrag gentemot primärvården.

Uppdraget avser hela 2026.

Ekonomiska konsekvenser
CPF tilldelas 540 000 kronor för uppdraget att säkerställa fortbildning för psykiatrin. I uppdraget ingår samverkan med APC. I beslutet att avveckla vårdval Specialiserad rehabilitering vid långvarig smärta och vid utmattningssyndrom framgår att resurser som läggs på vårdvalet ska fördelas mellan den specialiserade vården och primärvården samt att Forskning, utveckling och utbildning (FoUU) ska förstärkas. Resurser till CPF omfördelas därmed, i enhetligt med beslutet, från vårdvalet. Insatsen ryms inom beslutad budget.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förbättrat kompetens inom psykiatrin bedöms leda till en förbättrad patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Att säkerställa fortbildning gentemot hela psykiatrin bedöms ge positiva effekter för jämlik och jämställd vård. Diagnosen utmattningssyndrom har stor överrepresentation hos kvinnor. Därmed får tilläggsuppdraget bäring på jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Centrum för psykiatriforskning
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-02-04